

EDDY! *Planckaert,
altijd coureur
gebleven*

Filip Osselaer

‘Voor mijn ganse familie.
Speciaal voor mijn kleinkinderen’

– Eddy

PROLOOG

Dit is het verhaal van een
kwajongen

Het is het verhaal van een ventje uit een Vlaams dorp, een ventje dat coureur werd, al vroeg in zijn tienerjaren. Hij zag hoe zijn broers koersten, zij waren vedetten in hun tijd, de ene won klassiekers en de andere won de groene trui in de Ronde van Frankrijk. Ze konden serieus met de velo rijden, die twee broers.

Het is het verhaal van de jongen die dat vreselijke ongeval zag gebeuren, en daar de gevolgen van meedroeg, nog lang daarna, bij momenten komt dat akelige gevoel weer naar boven, en daar is niets aan te doen. Het is het verhaal van een verdoken café, en een pintje en een *druppelken*. Het is het verhaal van Carlos en de boeket bloemen vanachter in de auto, het is het verhaal van twee kampioenstruiken en de briefjes van 50 en 100 Belgische franken, bewaard tussen de bladen van een boek opdat ze proper zouden blijven, want wat verdiend werd, moest gespaard worden.

Dit is het verhaal van de nonnen in hun klooster, ergens in de Zwitserse bergen en hun toestel – een Kodak. De nonnen zullen hun ogen niet geloven als ze op een ochtend aan de toonbank van de fotohandel in hun dorp staan. Ze hadden er

een filmrolletje binnengebracht en nu wilden ze zien of hun foto's gelukt waren. 's Anderendaags smeten ze hun kap over de haag, werd er verteld. Op de foto's stonden dingen die ze in hun leven nog nooit gezien hadden.

Het is het verhaal van Nederlandse lefgozers die in de kopgroep in Zeeland slag om slinger demarreren, maar elke keer teruggepakkt worden door die renner van Splendor. Een van die verbaasde renners zal 's avonds naar zijn sportdirecteur stappen en straffe dingen vertellen over die Belg. 'Die moet je nemen, Peter,' zal Henk Lubberding dan zeggen. 'Die jongen kan met de fiets rijden.' Het is het verhaal van de jongen die op een doodgewone fiets in een doodgewone trui komt meesprinten voor de overwinning, en die samenleeft met een landgenoot en drie ratten, tussen de kartonnen dozen. Het is het verhaal van het hart dat spreekt en hoe die jongen opgenomen wordt in de warme familie, hoewel hij spuwt en wéér meesprint om te winnen. Dit is het verhaal van moeder Gusta en vader Gaston, schone mensen en mensen van de wereld.

Dit is het verhaal van het orgasme, op één kilometer van de streep, er moest dan nog een ronde gereden worden, of iets meer. Op weg naar de grootste triomf uit de carrière, zo leek het. Maar het gebeurde niet, die zege kwam er niet, tussen die muren van geluid en gejoel van meer dan een miljoen landgenoten. Het is het verhaal van Etienne en Luc en van de manager met de sigaar, eigenlijk de man van de vrouw van de frituur, waar ze de beste stoverij van uren in het rond hadden.

Dit is het verhaal van Eric en van Peter, van José en Walter, van Steve en Willy, van René en Guy, van Dirk en Phil, van Daniël en Fons en al die andere mannen uit de koers. Het is het verhaal van die ene centimeter verschil, van die paar millimeter verschil, en wat dat doet met een mens.

Het is het verhaal van de stress om te winnen, omdat winnen vanzelfsprekend geworden is, al van bij de jeugd, bij de nieuwelingen, bij de junioren en nadien bij de liefhebbers, over de laatste bocht, en de sauna en dat je daar niet uit mag omdat er nog een berg te beklimmen is. Het is het verhaal over dat krijtbord met de tien grootste namen erop, over die weg naar beneden, waar ze na de afzink nog meer dan zestig reden, en dan naar links en rechts, zo naar Avelgem. Het is het verhaal van de laatste meters met de ogen dicht, over straffe mannen, en peper en zout, over het kleine kamertje op 't vierde verdiep. Dit is het verhaal van een visioen.

Het is het verhaal van het blauwe lingersetje van kant en broderie en van wat er allemaal (niet) gebeurde op de parking van dat hotel in de Franse hoofdstad.

Dit is het verhaal van pijn, van honger en dorst en hoe je je dat als gewone mens – iemand die niet koerst – niet kunt voorstellen: vallen op heet asfalt in Spanje, tegen zeventig per uur, direct opstaan en weer doorgaan. Het is het verhaal van een kapotte rug, van koersen tussen Parijs en Roubaix, tussen Gent en Wevelgem, tussen Brussel en Zolder, tussen Saint-Hilaire du Harcouët en Nantes, tussen hoop en wanhoop, tussen winnen en verliezen, van triomf naar triomf.

Dit is een schelmenverhaal over een leven in de koers.

Het is het verhaal van Eddy Planckaert, altijd coureur gebleven.

Lente en zomer 2022

Lurcy-Lévis, Frankrijk

EEN

Kettingolie, en pampers
met Algipan

*‘En toen stond ik te springen op
mijn bed, rillend en trillend’*

Toen ik op maandag 22 september 1958 in Nevele geboren werd, kreeg ik de borst van moeder Gusta. Het kan niet anders of de heerlijke smaak van de moedermelk moet zich snel vermengd hebben met de geur van kettingolie, want ik ben van in de wieg grootgebracht voor een leven in de koers, voor een leven op de velo. De massageolie die wij in huis hadden, die moet gediend hebben om mijn pampers mee in te wrijven, daar bestaat geen twijfel over. Die pampers waren geen wegwerpluiers. Het ware witte doeken van katoen, op de buikjes van de baby's bij mekaar gehouden met veiligheidsspelden. De mensen gooiden die doeken zeker niet weg. Ze wisten ze met de hand, daarna werden ze aan de draad buiten in de wind te drogen gehangen, klaar om de kindjes weer te verschonen. Ik denk dat moeder Gusta de luiers van de familie Planckaert in de Algipan – die smeerolie voor de benen die zo lekker ruikt – weekte.

Ik bedoel maar: er was direct veel koers rondom mij.

Dan begon het echte leven, samen met mijn broers Willy en Walter en mijn zusters Vera en Anita, allemaal ouder dan ik, en moeder Gusta en vader Gaston. Ik had geen zittend gat,

dat was meteen duidelijk: al van toen ik nog maar twee jaar oud was, reed ik met een fietsje rond de tafel, op het maniakale af. Althans: zo schijnt het geweest te zijn, zelf weet ik dat niet. Maar ik hoor dat verhaal al mijn hele leven lang – 'dat manneke, dat deed niets anders dan rond de tafel koersen, met zijn velooken'. Het moet dus wel waar zijn, de mensen zouden het anders niet zo in geuren en kleuren vertellen. In ieder geval: ik kon niet stilzitten. Was ik een ADD'er, of een ADHD'er? Nu zou ik die diagnose misschien krijgen, maar toen was daar helemaal geen sprake van. Het was eenvoudig: ik móést iets doen, ik móést bezig zijn. Dat is – eerlijk gezegd – nu nog altijd zo: ik moet een doel hebben, ook nu ik al een stuk in de zestig ben.

En toen werd ik vijf, zes jaar, en begon ik het allemaal beter te begrijpen: het leven van onze familie draaide helemaal rond de koers. Walter was eraan begonnen toen hij een jaar of vijftien was. En Willy reed al bij de amateurs. Hij zou een hele grote worden, zeiden de mannen en de vrouwen in de streek van Nevele. Dat was niet gelogen: Willy won zo goed als al zijn koersen, en hij werd in 1964 op het wereldkampioenschap voor de liefhebbers in Sallanches tweede achter Eddy Merckx. Dat was schitterend. Mannekes, wat is dat hier allemaal, dacht ik als klein ventje.

In de hitparade van 18 juni 1966 stonden alleen maar prachtige nummers van alleen maar grote namen: op nummer 1 The Rolling Stones met 'Paint It Black', op 2 The Mama's and The Papa's met 'Monday Monday', op 3 The Beach Boys met 'Sloop John B', op 4 Frank Sinatra met 'Strangers In The

Night'. Boudewijn de Groot was na meer dan tien weken flink aan het zakken met 'Welterusten Mijnheer De President', en Conny Vandenbos zakte met 'Ik Ben Gelukkig Zonder Jou', Will Tura was aan zijn laatste weken in de hitparade bezig met 'Heimwee Naar Huis' – de song werd een van de allergrootste hits van dat jaar. Na de zomer, bij het begin van het nieuwe schooljaar, kwam een zanger de lijst binnen die overdag op de markt handtassen verkocht: Eddy Wally met zijn 'Chérie'. John Lennon had enkele maanden eerder verklaard dat The Beatles populairder waren dan Jezus Christus, op 20 maart won Eddy Merckx voor het eerst Milaan-Sanremo, hij zou dat later nog zes keer overdoen. Udo Jürgens had ondertussen met 'Merci, Chérie' voor Oostenrijk het Eurovisiesongfestival gewonnen, 'Un Peu De Poivre, Un Peu de Sel' van Tonia werd voor België vierde.

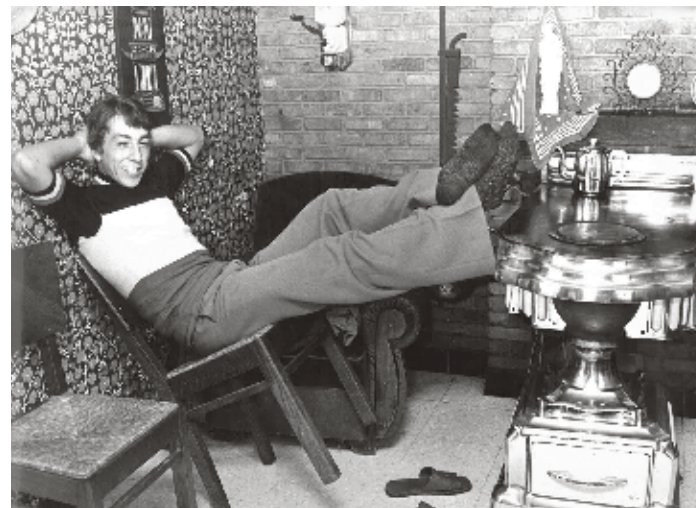
Een goeie maand voor Engeland op Wembley wereldkampioen voetbal werd (4-2 tegen West- Duitsland) was op 21 juni 1966 in Nancy de 53e Ronde van Frankrijk van start gegaan. Dertien ploegen van tien renners moesten 22 etappes rijden over een totale afstand van 4322 kilometer. Het was een Tour in een soort van overgangsfase van het wielrennen. Jacques Anquetil had in 1964 zijn vijfde (en laatste) Ronde gewonnen, Felice Gimondi was als piepjonge Italiaan in 1965 primus geworden, maar het was wat zoeken naar wie in 1966 zou winnen. Dat werd uiteindelijk Lucien Aimar, de Fransman van Ford France-Hutchinson had op 14 juli in Parijs iets meer dan een minuut voorsprong op Jan Janssen en iets meer dan twee minuten op Raymond Poulidor.

Maar die winnaar van de Tour de France was in ons land maar bijzaak. De mensen in België hadden immers een nieuwe vedette ontdekt: mijn broer Willy. Ik was een jongen van zeven jaar en ik zag dat allemaal gebeuren: die ontvangst toen hij thuiskwam, met een fanfare en duizenden en duizenden mensen in Nevele, Willy in die open wagen, en ik zat daar overal bij, als manneke uit een boerendorpje, met het petje van mijn broer op mijn hoofd – zijn *klakke* van Romeo-Smiths. Ik zat daar naast de eerste coureur van de familie met zoveel succes. Willy was een wereldster in ons dorp, in Vlaanderen en ver daarbuiten. Het was nog niet veel gebeurd dat zo'n jonge renner zulke prestaties leverde. Willy was maar 21 jaar toen hij in die Tour van 1966 twee ritten won én de groene trui. De mannen en de vrouwen hadden Willy graag. Hij was een prachtige jongeling, hij leek een Italiaan als in de film, met dat zwarte haar en die donkere trekken in zijn gebeitelde gezicht. Op een of andere manier voelde ik dat als klein ventje allemaal perfect aan, er was iets magisch aan het gebeuren. Toen ik daar naast Willy in de open wagen zat, wist ik het eigenlijk al helemaal zeker: ik ging niets anders meer doen dan koersen.

Na de Tour van 1966 was Willy een vedette, maar fysiek was hij veranderd. Hij was mager geworden, hij was precies een geraamte. Die drie weken op het scherpst van de snee hadden er flink bij hem ingehakt. Hij had zijn hartklep serieus geforceerd tijdens de dagen durende bovenmenselijke prestaties voor zo'n jonge kerel. Als hij dat niet gedaan had, dan was hij een hele grote geworden. Willy was immers superrap én hij kon een berg op. Een jaar na die triomf in Frankrijk won

Zijn kampioenschapskrans op het graf van zijn vader, met moeder Gusta erbij.

Een tweede kampioenschapstrui bij de nieuwelingen na zijn zege in Aspelare in 1975.

Thuis staat intussen al een reeksje bekers.

Broer Walter deelt in de vreugde.